Adam Raszewski[1]
Akademia Nauk Stosowanych im. ks. J. Popiełuszki w Grudziądzu
https://doi.org/10.29316/9788368103144_3

BEZPIECZEŃSTWO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W OFICJALNYCH DOKUMENTACH I KOMUNIKATACH MEDIALNYCH PARTII KONFEDERACJA WOLNOŚĆ I NIEPODLEGŁOŚĆ W LATACH 2022-2024

SECURITY OF THE REPUBLIC OF POLAND IN OFFICIAL DOCUMENTS AND MEDIA RELEASES OF THE FREEDOM AND INDEPENDENCE CONFEDERATION PARTY IN THE YEARS 2022-2024

Streszczenie

W artykule omówiona została wizja bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej zawarta w programie oraz wypowiedziach medialnych przedstawicieli partii Konfederacja Wolność i Niepodległość w latach 2022-2024. Osadzono postulaty programowe stronnictwa w doktrynie realizmu oraz prymatu interesu narodowego nad ponadnarodowym. Skupiono się na kilku aspektach bezpieczeństwa państwa: integralności terytorialnej, podmiotowości jednostki, w tym jej bezpieczeństwie żywnościowym i, w mniejszym stopniu, ekonomicznym i energetycznym. Usiłowano nakreślić postawy przyświecające ugrupowaniu względem wojny na Ukrainie oraz integracji z Unią Europejską.

Summary

The article discusses the vision of the security of the Republic of Poland contained in the programme and media statements of representatives of the Freedom and Independence Confederation party in the years 2022-2024. The party's programme postulates were set in the doctrine of realism and the primacy of national interest over supranational interest. It focused on several aspects of state security: territorial integrity, the subjectivity of the individual, including its food security and, to a lesser extent,

[1] doktor, 0009-0006-5886-7178, adamraszewski@onet.eu

economic and energy security. An attempt was made to outline the attitudes guiding the grouping towards the war in Ukraine and integration into the European Union.

Słowa kluczowe: Konfederacja Wolność i Niepodległość, bezpieczeństwo, Polska, polityka, Unia Europejska

Keywords: Freedom and Independence Confederation, security, Poland, politics, European Union

Wstęp

Bezpieczeństwo należy do fundamentalnych potrzeb każdej społeczności. Łączy w sobie pragnienie zachowania ciągłości wspólnoty, jak i podtrzymania egzystencji jednostki. Stanowi priorytet w wymiarze materialnym i duchowym, politycznym i społecznym, z punktu widzenia działań bieżących i przyszłych. Bezpieczeństwo ma znaczący potencjał integrowania członków zbiorowości, nierzadko także tych o wysokim poziomie zantagonizowania i odmienności światopoglądowej. Owa zdolność koncentrowania sił i środków ulega wzmocnieniu w warunkach zagrożenia, zwłaszcza zewnętrznego. Poczucie nadszarpnięcia stabilnej egzystencji zmusza członków społeczności, a zwłaszcza jej elity polityczne, do formułowania klarownych stanowisk odnośnie do planowanych zamierzeń. Jako wyraz zdolności antycypowania zagrożenia i gotowości do przeciwstawienia się niebezpieczeństwu stanowią one wyraz politycznej podmiotowości i dojrzałości ugrupowań.

W niniejszym opracowaniu przedstawiony zostanie sposób postrzegania bezpieczeństwa państwa przez partię polityczną Konfederacja Wolność i Niepodległość. Cezurą czasową analizy będą lata 2022-2024. Ten wybór związany jest z okresem wojny na Ukrainie jako wydarzenia niezwykle istotnego dla stabilności Starego Kontynentu, a Europy Środkowo-Wschodniej w szczególności. Autor skupi się na lekturze założeń programowych formacji oraz wypowiedziach medialnych jej przedstawicieli.

Problem badawczy wyraża się pytaniami: Jakie miejsce w retoryce politycznej partii Konfederacja Wolność i Niepodległość zajmuje bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej? Jaką naturę winna przyjąć reforma polskiej polityki bezpieczeństwa?

Cel analizy stanowi wskazanie pryncypiów (indywidualnych i kolektywnych) składających się na postrzeganie bezpieczeństwa przez Konfederację

Wolność i Niepodległość, nakreślenie działań traktowanych przez ugrupowanie jako wzmocnienie stabilności państwa polskiego oraz upodmiotowienie jednostki.

W trakcie rozważań zostaną udzielone odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Jaką wizję bezpieczeństwa terytorium Rzeczypospolitej reprezentuje Konfederacja Wolność i Bezpieczeństwo?
2. Na czym polegać ma udział państwa i jednostki w kształtowaniu zbiorowego poczucia bezpieczeństwa?
3. Jakie stanowisko państwa polskiego względem wojny na Ukrainie rekomenduje ugrupowanie?
4. Na jakich założeniach opiera partia swą wizję bezpieczeństwa żywnościowego?
5. Jakie przymioty składają się na koncepcję bezpiecznej jednostki we współczesnym świecie?

Przy badaniu przedstawionego wycinka rzeczywistości społeczno-politycznej zastosowana zostanie analiza treści. Bernard Berelson, amerykański badacz komunikacji i mediów, wskazywał na zalety wspomnianej metody. Wskazywał, że umożliwia ona systematyzację i obiektywizację weryfikowanych form przekazu (Szczepaniak, 2012, s. 83-84). W przypadku niniejszej pracy niebagatelną rolę spełnia zwłaszcza dążenie do obiektywnego zrelacjonowania przekazu partii politycznej, oddzielenie owej narracji od zabiegów retorycznych i treści emotywnych. Z kolei systematyzacja wydaje się użyteczna dla tematycznego pogrupowania komunikatów, ich selekcji w odniesieniu do przestrzeni społecznej i politycznej, wymiaru kolektywnego oraz indywidualnego. Aksjomat metody analizy treści stanowi rezygnacja z arbitralności i subiektywizmu, istotna zwłaszcza w przypadku badania komunikatów medialnych, mających naturę bardziej angażującą niż dokumenty programowe.

Najważniejsze źródła wykorzystane w pracy to:

*dokument *Nowy porządek. Tezy konstytucyjne* (2020 rok) – jego doniosłość wynika nie z liczby cytowań, lecz z poruszanej materii (zagadnień konstytucyjnych). Prezentowane w opracowaniu stwierdzenia mają charakter tożsamościowy (ideowa prawica) i holistyczny (pragnienie reformy systemu politycznego Rzeczypospolitej). Są zanurzone w dziedzictwie klasycznej myśli politycznej, ale i elastycznie zniuansowane pod kątem czasów współczesnych.

Tekst opisuje zagadnienia polityczne i prawne, wyraża ducha wizjonerstwa i dążenia reformatorskie,

*program wyborczy *Konstytucja wolności* z 2023 roku – opracowanie zawiera szereg propozycji doktrynalnych z zakresu spraw politycznych, społecznych, ekonomicznych. Łączy w sobie diagnozę rzeczywistości empirycznej oraz normatywnej. Program wyborczy pozwala odczytać linię światopoglądową stronnictwa, ale i odnaleźć wśród założeń odpowiedzi na kluczowe problemy bieżące,

*komunikaty medialne Konfederacji – stanowią dopełnienie, aktualizację i konkretyzację tez programowych partii.

Konfederacja Wolność i Niepodległość – historia i doktryna

Koalicja Konfederacja KORWIN Braun Liroy Narodowcy powstała przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2019 roku. Skupiała środowiska wolnościowe, liberalne, tradycjonalistyczne, narodowe, konserwatywne. Od 25 lipca 2019 roku działa jako partia polityczna Konfederacja Wolność i Niepodległość. Reprezentuje poglądy prawicowe, wolnorynkowe, suwerennościowe, niechętne federalistycznemu projektowi Unii Europejskiej (Tomasiewicz, 2020, ss. 15-17). Do Sejmu RP na lata 2019-2023 ugrupowanie wprowadziło 11 deputowanych. W obecnym składzie izby niższej zasiada z ramienia Konfederacji 18 posłów. Funkcję przewodniczącego Klubu Poselskiego Konfederacji pełni Grzegorz Płaczek. W wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku stronnictwo uzyskało 6 mandatów. Organem kierowniczym partii jest dziewięcioosobowa Rada Liderów. Formę instytucjonalizacji dialogu ze społeczeństwem stanowią Kluby Konfederacji.

Ugrupowanie podejmowało rozmaite formy współpracy ze środowiskami patriotycznymi i konserwatywnymi. W marcu 2019 roku do Konfederacji KORWIN Braun Liroy Narodowcy przystąpiła Federacja dla Rzeczypospolitej – stronnictwo o nastawieniu republikańskim i narodowym. Wówczas na listy partii przyjęto także przedstawicieli środowisk kresowych – Włodzimierza Osadczego, Andrzeja Zapałowskiego i Lucynę Kulińską. Kwiecień 2019 roku przyniósł włączenie do struktur koalicji Partii Kierowców. Konfederacja była także obecna podczas inicjatyw antyunijnych i suwerennościowych. W 2019 roku zaangażowała się w organizację Marszu Suwerenności (1 maja) i inicjatywy „Stop 447" (11 maja). To ostatnie wydarzenie miało na celu wyrażenie

sprzeciwu wobec wsparcia przez amerykański Departament Stanu żydowskich roszczeń do mienia bezspadkowego (wPolityce.pl, 2019, Marsz przeciwko ustawie 447. Konfederację wspiera AGROUnia). We wrześniu 2019 roku do Konfederacji Wolność i Niepodległość dołączyli działacze rolniczy – Wojciech Mojzesowicz i Krzysztof Tołwiński. W wyborach prezydenckich w 2020 roku kandydat formacji Krzysztof Bosak uzyskał 6,78% głosów, co dało mu 4. miejsce. W lutym 2023 roku trzej posłowie Konfederacji Artur Dziambor, Jakub Kulesza i Dobromir Sośnierz opuścili szeregi ugrupowania i stworzyli własne koło poselskie Wolnościowcy. W wyborach parlamentarnych z 15 października 2023 roku mandatu poselskiego nie uzyskał Janusz Korwin-Mikke. Kilka dni po elekcji media poinformowały, że liberalny polityk został zawieszony w prawach członka stronnictwa oraz pozbawiony miejsca w Radzie Liderów partii. Miało to być następstwem sabotowania przez Korwin-Mikkego kampanii wyborczej Konfederacji (Krzykowska, Chomiuk, 2023, Korwin-Mikke zawieszony w prawach członka Konfederacji i wyrzucony z Rady Liderów. Jest odpowiedź polityka | Polska Agencja Prasowa SA). Jako kandydata w wyborach prezydenckich w 2025 roku stronnictwo wskazało Sławomira Mentzena, jednak zamiar kandydowania ogłosił również Grzegorz Braun, co doprowadziło do jego usunięcia z Konfederacji i możliwych dalszych tendencji rozłamowych.

Informacje na temat własnego oblicza programowego Konfederacja umieściła na swej stronie internetowej. Stronnictwo przedstawia się jako środowisko antyestablishmentowe, zainteresowane realizacją celu wiodącego – interesu propolskiego. Utożsamia go przede wszystkim z implementacją rozwiązań wolnościowych i antyetatystycznych. Egzemplifikacją owych postulatów miały być inicjatywy legislacyjne zgłaszane przez ugrupowanie, między innymi postulujące dobrowolny ZUS dla przedsiębiorców, likwidację piętnastu podatków, zniesienie zakazu pracy przez opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Konfederacja Wolność i Niepodległość wspierała szybki powrót gospodarki do normalnego funkcjonowania po okresie lockdownu (projekt ustawy „Otwieramy gospodarkę"). Formacja wyrażała sprzeciw względem segregacji obywateli pod kątem ich udziału w szczepieniach przeciwko COVID-19 (projekt „Ustawa o powrocie do normalności", „Stop Segregacji Sanitarnej"). Pozostaje aktywna na płaszczyźnie działań antyfederalistycznych (w odniesieniu do Unii Europejskiej), antybiurokratycznych, poszerzających zakres zobowiązań

fiskalnych polskich podatników (powyższe informacje są dostępne na witrynie ugrupowania O Konfederacji - Konfederacja).

Fundamentalne założenia zostały zawarte w dokumencie opublikowanym przy okazji wyborów prezydenckich roku 2020. Kandydujący wówczas z ramienia Konfederacji Krzysztof Bosak przedstawił dokument, który, jak można przeczytać we wstępie, stanowi wybór postulatów spośród programu formułowanego przez polskich patriotów zrzeszonych w ugrupowaniu. W opracowaniu położono nacisk na republikanizm: jako formę rządów, ale i koncepcję afirmującą dobro ogólne. Zarysowano znaczenie przywództwa mającego ogniskować autorytet i spajać strukturę społeczną. Postulatem wychodzącym naprzeciw temu dążeniu miałaby stać się propozycja wydłużenia kadencji prezydenta do 7 lat, lecz bez prawa reelekcji. Niniejsza propozycja miałaby realizować walor kondensacji politycznej stabilności oraz przeciwdziałania partykularyzmom czy angażowaniu głowy państwa w bieżące rozgrywki partyjne. O ile poprzedni postulat mógłby sugerować podążanie w stronę ustroju prezydenckiego, o tyle dalsza część tekstu rozwiewa wątpliwości. Tezą konstytucyjną staje się bowiem stworzenie jednego silnego ośrodka władzy wykonawczej w ręku premiera. Prezes Rady Ministrów miałby ponosić pełnię odpowiedzialności politycznej za pracę podległego sobie ciała, a jednocześnie dysponować prawem weta wobec ustaw izby przedstawicielskiej. Autorzy opracowania konsekwentnie podkreślają potrzebę trwałości i przewidywalności systemu politycznego, bowiem uwypuklają rozdźwięk między ogólną naturą konstytucji a zaawansowaną szczegółowością ustaw. Jako *remedium* proponują ustawy organiczne – regulujące kluczowe sektory funkcjonowania państwa i obwarowane wysokimi, kwalifikowanymi barierami zmiany. Nieobce autorom dokumentu są także plany reformistyczne odnośnie do Senatu. Izba wyższa polskiego parlamentu miałaby rekrutować się między innymi z samorządowców, pracodawców, przedstawicieli związków zawodowych. Z dalej przedstawianych koncepcji przebija zamysł ugruntowania trwałości Sejmu (o wydłużonej, pięcioletniej kadencji), nadania mu bardziej obywatelskiego charakteru (poprzez wdrożenie ordynacji mieszanej, pozwalającej oddolnym liderom realnie walczyć o mandaty deputowanych), wyborczej integracji narodu oraz urealnienia idei reprezentatywności (idea stworzenia Polonijnych Okręgów Wyborczych, które wybierałyby część posłów). W sferze aksjologicznej domagano się oparcia reguł współżycia zbiorowego na etyce chrześcijańskiej, prawie naturalnym i tradycyjnej koncepcji małżeństwa jako

związku kobiety i mężczyzny. Całości postulowanego ładu miałaby dopełniać implementacja zasady subsydiarności, swobody gospodarczej oraz ochrony wartości narodowych (majątku, obywatelstwa). (*Nowy porządek. Tezy konstytucyjne*, 2020, Bosak2020_NowyPorzadek_A6_3).

Bezpieczeństwo państwa w literaturze przedmiotu

Bezpieczeństwo państwa jest szeroko i różnorodnie ujmowane w literaturze przedmiotu. Często próba zdefiniowania tejże kategorii napotyka terminy zbliżone, jak chociażby *bezpieczeństwo narodowe* (national security). Natomiast *bezpieczeństwo państwa* (state security) traktowane jest jako szczególna forma zaangażowania organów na rzecz utrzymania porządku społeczno-politycznego. Widzimy zatem, że interesujące nas zjawisko skorelowane jest z aktywnością podtrzymującą *status quo,* tak w odniesieniu do społeczności, jak i instytucji publicznych. We współczesnym świecie, ufundowanym na zasadach legalizmu, tego rodzaju protekcja ładu zbiorowego zostaje dopełniona przez wymóg praworządności. Ejup Beti wskazuje na osadzenie podstaw działalności na rzecz bezpieczeństwa państwa w podstawowych aktach prawnych: konstytucji i ustawach. Czynnik jurydyczny, rozwija autor, koegzystuje z politycznym. Ten ostatni uwidacznia się w pragnieniu zabezpieczenia suwerenności narodowej i aktualnego systemu politycznego (Beti, 2024, s. 109). Bezpieczeństwo wspólnoty najpełniej wykuwa się wszak w warunkach przewidywalności i trwałości funkcjonowania aparatu publicznego, eliminującego ze sfery publicznej element losowości i niepewności. Jednocześnie dziś na dążenie wspólnot do samowładności nakładają się tendencje globalizacyjne i integracyjne[2].

Powyższe założenie koresponduje ze stanowiskiem Bogdana Zdrodowskiego, który pod pojęciem bezpieczeństwa państwa rozumie nie tylko zagwarantowanie jego trwałości, lecz również konieczność uwzględniania kategorii oddolnych (aspiracji społeczeństwa), subiektywnych (preferencji tożsamościowych), przyszłościowych (rozwoju na poziomie materialnym i duchowym) (Zdrodowski, 2019, s. 53). Można zatem zauważyć, iż czynnik społeczny stanowi istotny i konieczny element analizy bezpieczeństwa wspólnoty. Ta

[2] Zagadnieniom tym Grzegorz Tutak poświęcił swą książkę *Państwo wobec wyzwań XXI wieku* (Lublin 2024).

bowiem, traktowana jako zbiorowość zdolna świadomie wyartykułować swe cele, wpływa wydatnie na formułę władzy publicznej i kierunki wskazywane przez rządzących.

W optyce Konfederacji dominuje podejście realistyczne. W rzeczonej doktrynie stosunków międzynarodowych centralne miejsce przypisuje się aktywności podmiotów władzy publicznej (jest to formuła państwowocentryczna) (Potulski, 2010, s. 86-87). W tym przypadku bezpieczeństwo państwa skoncentrowane będzie na zachowaniu ciągłości funkcjonowania instytucji publicznych, poufności informacji, sprawności proceduralnej. Jednakże współczesna rzeczywistość o charakterze policentrycznym[3] wymaga uwzględnienia także czynnika społecznego. Hawre Hasan Hama przywołuje istotny wkład szkoły kopenhaskiej[4] w rozwinięcie drugiego filaru bezpieczeństwa: bezpieczeństwa społecznego (societal security) (Hama, 2017, s. 2). Nie jest on już dziś, w warunkach społeczeństwa obywatelskiego i inicjatyw partycypacyjnych, konstruktem alternatywnym, lecz trafnie opisującym nową, dualistyczną strukturę. I właśnie to dwuelementowe spojrzenie, polityczno-społeczne, zostanie zastosowane w niniejszej pracy. Autor wychodzi bowiem z założenia, że jest ono niezbędne dla opisu bezpieczeństwa państwa, tym bardziej, iż dotyczy formacji konserwatywno-liberalnej. Konfederacja Wolność i Niepodległość wyraziście akcentuje swój wolnościowy charakter, a liczne obszary życia społecznego i ekonomicznego pragnie pozostawić autonomicznej decyzji obywatela.

Realizm jako szkołę myślenia o polityce (zwłaszcza międzynarodowej) przybliża Jacek Czaputowicz. Autor wskazuje na wiodące dążenie podmiotów państwowych do maksymalizacji własnej potęgi i eksponowania partykularnych interesów. Relacje naznaczone są prawami o charakterze uniwersalnym i powtarzalnym. Przywódcy toczą grę o zabezpieczenie korzyści dla swych wspólnot, akceptując wojnę i przemoc jako stałą i integralną cząstkę relacji między zbiorowościami. Niezmienną postać przyjmuje nie tylko tolerancja dla rozwiązań siłowych, lecz również niewyciąganie wniosków z doświadczeń

[3] Tradycyjne ośrodki władzy oraz organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, zrzeszenia obywateli etc.

[4] Eklektyczna (czerpiąca między innymi z założeń realizmu i idealizmu) szkoła kopenhaska przedstawia bezpieczeństwo jako dążenie społeczności do przetrwania, osadzając je w różnych kontekstach (np. politycznym, gospodarczym, społecznym) (Otukoya, 2024, ss. 1747-1749).

historycznych. Aksjomatem realistycznej filozofii myślenia o polityce jest stabilizacja i równowaga sił. W jej imię dopuszcza się dewaluację znaczenia ideałów etycznych i praktykowanie dialogu z mocarstwami naruszającymi humanistyczną aksjologię. Wszak egoistyczna natura ludzka także towarzyszy człowiekowi od zarania gatunku (Czaputowicz, 2024, s. 26).

A więc skoro wartością *constans* jest skażona żądzą władzy tożsamość człowieka (na poziomie indywidualnym) i pragnienie poszerzania obszaru wpływów (na płaszczyźnie kolektywnej), to wiodącym dążeniem każdego państwa staje się przetrwanie. Bezpieczeństwo wspólnoty urasta do rangi priorytetu, wartości naczelnej i motywującej do maksymalizacji środków odstraszania innych aktorów politycznych. Niedostatecznie rozbudowane arsenały to zachęta do agresji, podświadome prowokowanie ingerencji we własną suwerenność i samowładność. Stabilność istnienia, przetrwanie stają się wypadkową gry o sumie zerowej: cudza słabość stymuluje wrogie dążenia obcych sił, te z kolei nakręcają spiralę rywalizacji i zbrojeń w imię równowagi na scenie ponadnarodowej (Czaputowicz, 2024, s. 29). O swe bezpieczeństwo każde państwo troszczy się indywidualnie, lecz czyni to w niesprzyjającym środowisku – w atmosferze wzajemnej nieufności elit i ciągłej rywalizacji, konfrontacji sił.

Ujęcie bezpieczeństwa w nurcie realizmu charakteryzuje Andrzej Urbanek w swym artykule *Realistyczna wizja bezpieczeństwa – próba systematyzacji koncepcji*. Wspomniane zjawisko staje się na gruncie tej szkoły następstwem stanu niepewności i ograniczonego zaufania między poszczególnymi państwami. Bezpieczeństwo odzwierciedla raczej stan pożądany, jest dezyderatem aniżeli rzeczywistością trwale ustanowioną. Przejawem dbałości państwa o własne interesy jest bieżące monitorowanie aktywności innych mocarstw i adaptowanie do nich własnych poczynań. W tym sensie realistyczne postrzeganie bezpieczeństwa przyjmuje postać reaktywną, staje się odbiciem stale brzmiącego alertu i stanu podwyższonego ryzyka. Nierozpoznanie zagrożeń to błąd karygodny i potencjalnie brzemienny w skutkach. Stanowi przejaw pogwałcenia normy zasadniczej dla myślenia realistycznego – racjonalności. Ta bowiem nakazuje przezornie obserwować rywali w walce o potęgę, zbroić się, przyjmować z dozą umiarkowanego optymizmu zapewnienia o pragnieniu międzynarodowego pokoju (Urbanek, 2017, s. 241-248), obawę o utratę *status quo* jako motywację do aktywności ponadnarodowej Mimo niejednorodności nurtu realistycznego wyszczególnić można cechy wspólne dla wszystkich jego odłamów: państwowocentryczną naturę stosunków międzynarodowych, wizję

polityki jako gry sił i interesów. Pozycja państw ma charakter niejednorodny, a etyczne oblicze ich działań ustępuje w momencie, gdy zarysowuje się wizja uzyskania wymiernych korzyści.

Politykom Konfederacji przyświeca orientacja na narodowy interes państwa – postawa propolska (Szwed-Walczak, 2023, s. 67). Zaś, zgodnie z duchem realizmu, członkowie ugrupowania postrzegają konflikt na Ukrainie jako rozgrywkę państw w imię aspiracji wielkomocarstwowych (Milk, 2018, s. 47). Kładą nacisk na wymierne rezultaty włączania się w działania wojenne, korelując je z pytaniem o suwerenność Polski i przystawalność uczestnictwa międzynarodowego do rodzimych interesów. To one przyjmują postać uprzednią względem aksjologii. Symboliczny styk terytorium Polski, Rosji, Białorusi i Ukrainy to miejsce ścierania się walk o wpływy i supremację polityczno-informacyjną. Jest to, na bazie koncepcji realistycznej, proces naturalny i typowy dla w politycznych procesów o charakterze antagonistycznym.

Bezpieczne terytorium Rzeczpospolitej Polskiej w kontekście wojny na Ukrainie

Punktem wyjścia do działalności stronnictw politycznych jest ich program. W przypadku Konfederacji dokument zawierający kluczowe tezy i założenia został opracowany w 2023 roku przy okazji wyborów parlamentarnych. Nosi tytuł *Konstytucja wolności* i składa się z rozdziałów poświęconych między innymi zagadnieniom podatkowym, unijnym, energetycznym. Nawiązanie do bezpieczeństwa pojawia się *expressis verbis* w tytułach dwóch części tekstu: *Bezpieczeństwo żywnościowe* (rozdział V) oraz *Bezpieczne granice* (rozdział VI) (*Konstytucja wolności*, 2023, s. 3, Konfederacja_WiN_Program_2023_Internet) oraz w innych, niewskazanych wprost, fragmentach opracowania.

Kluczowe założenia dotyczące nienaruszalności terytorialnej odnajdujemy w rozdziale VI programu politycznego. Już pierwsze zdanie tej części tekstu pozycjonuje prowadzoną dalej refleksję. Dowiadujemy się, że rodzima zdolność bojowa nie jest w dzisiejszym świecie anachronizmem, lecz priorytetowym wymogiem wobec trudnych, niestabilnych czasów. Bezpieczeństwo wspólnoty zostało utożsamione z rozwinięciem potencjału obronnego – tak poprzez silną, nowoczesną, powiększoną liczebnie i odpowiednio finansowaną armię, jak i udoskonalenie postaw obywatelskich (np. partycypację

w ćwiczeniach, kulturę posiadania broni[5]). Należy zwrócić uwagę, że samodzielność obronna Polski ma charakter – w ujęciu chronologii i znaczenia – uprzedni względem międzynarodowych projektów bezpieczeństwa zbiorowego. Tak jak praktyka doskonalenia sprawności militarnych musi współistnieć ze świadomością istnienia zagrożeń[6], tak samo obecność Rzeczpospolitej w zobowiązaniach traktatowych winna być jedynie pochodną podmiotowości bojowej państwa (Konstytucja wolności, 2023, s. 68).

Samowładność państwa jest dla konfederatów nie tylko tożsama ze zdolnością odpierania zagrożenia ze strony wroga, lecz również wewnętrzną autonomią produkcji i dostaw uzbrojenia. Ona czyni państwo polskie niezależnym i pogłębia jego bezpieczeństwo – w obszarze potencjalnej ciągłości walki, utrzymywania obcej armii z dala od serca państwa. Inwestowanie w rozwój własnego sektora zbrojeniowego to także forma patriotyzmu gospodarczego, kumulującego wzrost potencjału branż strategicznych.

Koncepcja ugruntowywania bezpieczeństwa terytorialnego przyjmuje postać także silnie indywidualistyczną. Widzi ona na eksponowanym miejscu kompetentną, przeszkoloną jednostkę o silnej formacji obywatelskiej – sprawną w pozyskiwaniu wiedzy o niebezpieczeństwach, uczestniczącą w dobrowolnych ćwiczeniach dla cywilów[7]. A więc to osoba ludzka stanowi punkt wyjścia do rozważań nad bezpieczeństwem. Lecz aspekt jednostkowy zostaje uzupełniony przez systemowy – a ten wiąże się z bezpieczeństwem finansowym żołnierzy, właściwą polityką kadrową armii i przeciwdziałaniem nielegalnej imigracji (Konstytucja wolności, 2023, s. 74). Modernizacji dopełnia postulat usprawnienia pracy wywiadu wojskowego i zwiększenia efektywności rozpoznania.

---

[5] Konfederaci proponują likwidację centralnego rejestru osób mających dostęp do broni i przeniesienie zestawienia na poziom samorządowy, tak aby rozproszona informacja w mniejszym stopniu narażona była na infiltrację ze strony obcych służb (Konstytucja wolności, 2023, s. 70).

[6] Powinna to być, jak można przeczytać w założeniach programowych, aktywność o charakterze egalitarnym i masowym, dobrowolna, szeroko zakorzeniona w społeczeństwie, naznaczona pozytywnym znamieniem odpowiedzialności jednostki (Konstytucja wolności, 2023, s. 70).

[7] Już w 2015 roku Grzegorz Braun, jeden z późniejszych przywódców Konfederacji, założył organizację *Pobudka*, a jej mottem uczynił słowa: „Kościół-Szkoła-Strzelnica-Mennica". Zainicjował ruch „na rzecz wzmocnienia kondycji psychicznej i fizycznej, a jednocześnie zwiększenia zdolności samoobronnych naszych rodaków i potencjału obronnego całej Ojczyzny" (Musiałkiewicz, Tomaszewski, 2020, s. 141).

Informacje na temat bezpieczeństwa terytorium Rzeczypospolitej zawarte zostały także w *Oświadczeniu Rady Liderów Konfederacji w sprawie stanu wyjątkowego w pasie przygranicznym.* Komunikat został wprawdzie wydany 6 września 2021 roku, a więc znajduje się poza ramami czasowymi tego opracowania, niemniej jego obszerność i doniosłość zamieszczonych w nim tez sprawiają, że tekst zasługuje na skrótowe zreferowanie. Zwłaszcza że większość konkluzji będzie przez kolejne lata towarzyszyć politycznym deklaracjom przywódców ugrupowania.

W oświadczeniu zaakcentowano potrzebę wypełniania konstytucyjnych obowiązków przez organy państwa, a wśród owych powinności centralne miejsce zajmuje protekcja integralności obszaru kraju. Wskazany został także, jako jedno z kluczowych i intensyfikujących się wyzwań, problem mobilności, nielegalnej imigracji. Konfederacja zapatruje się na tę kwestię z perspektywy pragmatyczno-prewencyjnej, przeciwstawiając się idealistyczno-doktrynalnej wizji multikulturalizmu. W imię zabezpieczenia wspólnoty postuluje reakcje adekwatne do skali zagrożeń, alokację sił i środków na zwalczanie nielegalnych ruchów ludności i przestępczości, stworzenie fizycznych barier w dostępie do obszaru Polski. Dyplomacja Rzeczypospolitej winna, zdaniem ugrupowania, harmonizować relacje z sąsiadami, zamiast wzmacniać zakres ryzyka związanego z inicjowaniem przez wrogie reżimy kryzysów uchodźczych. Tekst puentuje uwypuklenie formuły powstrzymywania napływu cudzoziemców (jako bardziej racjonalnej i ekonomicznej niż utrzymywanie rzesz migrantów) i wsparcia dla czynności zapobiegawczych Straży Granicznej (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2021, Oświadczenie-Rady-Liderow-Konfederacji-w-sprawie-stanu-wyjatkowego.pdf).

Za oficjalny punkt widzenia Konfederacji na kwestię wojny rosyjsko-ukraińskiej uznać należy dokument z 24 lutego 2022 roku zatytułowany *Stanowisko Rady Liderów Konfederacji wobec agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.* Zawiera on potępienie dokonanej trzy lata temu inwazji. Wyraża również fundamentalne przesłanki postrzegania przez ugrupowanie relacji międzynarodowych: suwerenność państw oraz integralność terytorialną. W tekście pojawia się postawa empatii względem ofiar konfliktu, ale również jasno wyrażone poparcie dla samodzielności wojskowej Polski i jedynie wtórnej roli sojuszy międzypaństwowych. Te zostały bowiem brutalnie obnażone w odniesieniu do Ukrainy, która otrzymała zapewnienie o gwarancjach jej granic w zamian za rezygnację z posiadania broni jądrowej (Sedliar, Sapsai, Tsyrfa, Serbina,

Moroz, 2023, s. 156-158). Tekst z jednej strony jest odzwierciedleniem bieżącego głosu ugrupowania w kwestii wojny na Ukrainie, z drugiej wskazuje fundamenty geostrategiczne dla państwa polskiego: wzmocnienie bojowego potencjału Rzeczpospolitej jako państwa frontowego (uczestnictwo w programie Nuclear Sharing) i zapewnienie obywatelom indywidualnego poczucia bezpieczeństwa (zmiany legislacyjne odnośnie do posiadania broni[8]). Bezpieczeństwo systemowe oraz partykularne zostaje zestawione także z pragnieniem protekcji obywateli polskich zamieszkujących lub przebywających na terytorium ukraińskim. Myślenie o zagrożeniach konwencjonalnych przenika się z antycypacją niebezpieczeństw logistycznych, wywiadowczych, z oddziaływaniem hybrydowym. Wskazana jest konieczność intensywnych kontroli osób przekraczających granicę i zwiększenia kontyngentu sił polskich w pasie sąsiadującym z Ukrainą. Stanowisko wieńczy apel o racjonalne i kooperatywne nastawienie społeczeństwa, wsparcie dla działań propaństwowych i wojskowych (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2022, Krzysztof Tuduj w serwisie X: „Oświadczenie Rady Liderów Konfederacji w sprawie agresji rosyjskiej na Ukrainę.#wojna #putin #agresja #Ukraina https://t.co/UoUoxanSQ1" / X).

Stanowisko Konfederacji WiN odnośnie do konfliktu zbrojnego na Ukrainie i, związanej z nią, polskiej racji stanu odnaleźć można także w wielu wypowiedziach liderów oraz komunikatach zawartych w oficjalnych mediach ugrupowania. Strategiczne założenia zostały zawarte między innymi w wystąpieniach posłów Krzysztofa Bosaka i Grzegorza Płaczka na konferencji prasowej w dniu

[8] W Sejmie IX kadencji Konfederacja opracowała projekt ustawy „Mój Dom - Moja Twierdza". Kluczowy jest następujący fragment dokumentu: „Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej, odpierając zamach polegający na wdarciu się do mieszkania, lokalu, domu albo na przylegający do nich ogrodzony teren lub odpierając zamach poprzedzony wdarciem się do tych miejsc". Istotę projektowanej zmiany stanowi wykreślenie aktualnie obowiązującego fragmentu art. 25 § 2a Kodeksu karnego, który delegalizuje rażące przekroczenie granic obrony koniecznej. W uzasadnieniu postulowanej przez Konfederację nowelizacji wskazano na potrzebę zagwarantowania obywatelowi pełnego prawa do obrony. Skonfrontowano rekomendowaną zmianę z niejasną i nieostrą formułą proporcjonalności reakcji względem zagrożenia, sugerując, iż ma ona charakter uznaniowy i arbitralny. Postulowano weryfikowanie zakresu obrony wyłącznie pod kątem przedmiotu ataku napastnika. Bezpieczeństwo praworządnej jednostki postawiono w centrum cenionych dóbr, wskazując, że każda napaść rodzi pewne zagrożenie dla ofiary. Odwołano się do nawracającego poczucia niesprawiedliwości, towarzyszącego kolejnym wyrokom wobec sprawców nieadekwatnej obrony koniecznej (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2022, Projekt ustawy MÓJ DOM - MOJA TWIERDZA).

12 grudnia 2024 roku. Spotkanie z mediami poświęcono wówczas problemowi ewentualnego wysłania wojsk polskich na Ukrainę. Transkrypcja wypowiedzi polityków znalazła się na stronie internetowej Konfederacji.

Już na samym wstępie konferencji pojawia się stwierdzenie stanowiące dominantę stanowiska Konfederacji w kwestii zaangażowania strony polskiej w ukraińsko-rosyjski konflikt. W opinii ugrupowania, wojskowa obecność Polski na arenie walk zbrojnych nie oddaje strategicznego interesu Rzeczpospolitej ani europejskich partnerów z NATO. Ten wiąże się bowiem z uwzględnianiem uwarunkowań geopolitycznych – wspólnej granicy naszego kraju z Rosją i Białorusią. Politycy Konfederacji selekcjonują cele: zapewnienie stabilności pasa oddzielającego Rzeczpospolitą od Białorusi lub zbrojna ekspedycja na teren Ukrainy. Pierwszeństwo ma to, co bliższe i konkretne, przewidywalne, definiowalne w kategoriach wyzwań bieżących. Polityką odpowiedzialności jest sprawowanie kontroli w strefie oddzielającej oba państwa, redukowanie napięć w relacjach z Rosją, akumulowanie sił obronnych. Bezpieczeństwo utożsamiono ze stabilizacją, realizacją interesu własnego, suwerennością w wyborze kluczowych celów (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, NIE dla wysłania polskich wojsk na Ukrainę! - Konfederacja).

Retoryka stronnictwa ma charakter pacyfistyczny i antykonfrontacyjny. Nacechowana jest afirmacją praworządności i odrzuceniem przemocy jako sposobu postępowania w relacjach międzynarodowych (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2022; Facebook). Pojawia się określenie Polski jako państwa frontowego, na terenie którego krzyżują się interesy dwóch bloków o odmiennych aspiracjach. Rzeczpospolita nosi znamiona kraju nieprzygotowanego do ekspediowania wojsk poza własne granice. Jest to bowiem związane ze strukturalnymi obciążeniami dla efektywności rodzimej armii: niekompletnym uzbrojeniem, brakami kadrowymi, słabością wobec ataków hybrydowych. Bezpieczeństwo państwa utożsamiono z maksymalizacją własnych sił i rozwiązaniem sytuacji kryzysowych w sąsiedztwie swoich granic[9]. Ugrupowanie racjonalizuje postulaty dotyczące międzynarodowej aktywności Polski. Aksjomatem rodzimej polityki winno być minimalizowanie ryzyka napięć w relacjach z wrogo nastawionymi sąsiadami, zwłaszcza wobec odmienności polskiego położenia

[9] Podkreślić należy, mocno uwypuklaną przez Konfederację, konieczność stosowania przez polskich funkcjonariuszy środków adekwatnych do zagrożenia, w tym broni palnej (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, Złożyliśmy poprawki w sprawie obrony granic. Większość je odrzuciła! - Konfederacja).

od kondycji państw bałtyckich. Te ostatnie, w odróżnieniu od Polski, nie są nękane kryzysem migracyjnym (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, NIE dla wysłania polskich wojsk na Ukrainę! - Konfederacja). Bezpieczna Polska to taka, która zabezpiecza pokój na swym obszarze, roztropnie strzeże dostępu do granic, rozwija potencjał wojskowy i logistyczny.

Postulowaną przez Konfederację polską filozofię bezpieczeństwa można zatem zdefiniować jako roztropną koncentrację na bieżących trudnościach i niepodejmowanie inicjatyw wykraczających poza niezbędne minimum. Jest ona redukcjonistyczna, indywidualistyczna, wpisana w zasadę proporcjonalności zadań względem posiadanych zasobów. Rzeczpospolita nie należy do grona mocarstw, nie powinna ulegać mirażowi imperialnych możliwości, mimo iż udzieliła, w stopniu nienotowanym przez inne kraje, pomocy państwu ukraińskiemu. Dziś zdystansowane stanowisko Polski jest odzwierciedleniem jej racji stanu (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2022, Konfederacja upomina się o bezpieczeństwo polskich kierowców na wschodzie. - Konfederacja). Motto konfederatów można, *per analogiam* do amerykańskiego sloganu, określić jako *Poland first:* asertywnego traktowania wydarzeń na Ukrainie, wdrażania polityki odstraszania, oszczędzania rodzimego potencjału (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, Rozbrajamy się na korzyść Ukrainy, a nie dbamy o własne bezpieczeństwo! - Konfederacja).

Formacja reprezentuje wykładnię legalistyczną, postulując spełnianie tych zobowiązań, do których implementacji Polska się zobowiązała. Tymczasem, wskazują konfederaci, wojskowa pomoc dla Ukrainy nie jest obwarowana relacjami wewnątrz NATO ani Unii Europejskiej. Nie pojawia się jako następstwo powinności traktatowych. Dlatego czyn zbrojny musi być poprzedzony aktywnością polityczno-dyplomatyczną. Wypracowanie podstaw przyszłego ładu pokojowego jest niezbędnym krokiem ku stabilizacji i przewidywalności poczynań poszczególnych państw, a to w największym stopniu umacniać będzie bezpieczeństwo Polski w regionie (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024). Konfederacja odcina się od fałszywego solidaryzmu, niewyrażonego w ratyfikowanych dokumentach i ustaleniach politycznych. Wychodzi również z założenia o naturalności w stosunkach międzynarodowych zasady wzajemności, której Kijów winien uczynić zadość w reakcji na otrzymane od Warszawy wsparcie.

Racjonalna polityka bezpieczeństwa państwa winna być również oparta na zdolności antycypacji wydarzeń, wiązaniu realizowanych inicjatyw

z potencjalnymi następstwami. Dla Konfederacji kluczowe pytanie odnosi się do formuły lojalnościowej partnerów zachodnich. W odniesieniu do wojny kluczową rolę odgrywa izolacjonistyczne nastawienie przyszłej administracji Donalda Trumpa, którego konfederaci postrzegają jako niechętnego koalicyjnej i solidarystycznej wizji udziału w misji wojskowej. Dla Polski, podkreślają, oznacza to niepewność amerykańskiej pomocy w razie starcia z wojskami rosyjskimi. Winniśmy myśleć strategicznie i w sposób zdywersyfikowany, rozważając konsekwencje możliwych do zaistnienia scenariuszy. W warunkach nieprzewidywalności dalszych wydarzeń na Ukrainie najbardziej miarodajne kryterium postępowania stanowi pragmatyczne i wyważone podejście do kolejnych etapów międzynarodowej polityki (Szwed-Walczak, 2023, s. 136).

Bezpieczeństwo żywnościowe

Zagadnieniom alimentacyjnym poświęcono w programie partii z 2023 roku rozdział VI – *Bezpieczeństwo żywnościowe*. Pojęcie to ujęto jako stan dostępu obywateli do żywności, stabilnej sytuacji w dziedzinie agrarnej i zdolności rolników do utrzymania własnych gospodarstw. Polska przez laty postrzegana była jako państwo o wysokim poziomie bezpieczeństwa alimentacyjnego. Zdolności do wyżywienia rodzimej wspólnoty szły w parze z marką polskich produktów rolnych oraz cenionym wzorcem życia na wsi.

Po 2022 roku, dowiadujemy się z kart partyjnego programu, doszło do zachwiania owego stabilnego modelu. Wojna na Ukrainie sprawiła, że na forum międzynarodowym poczęto analizować możliwości przysporzenia Kijowowi kapitału na cele militarne, odnajdując je w otwarciu unijnego rynku dla ukraińskich produktów (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, Konfederacja chce zakazać importu kolejnych 18 grup produktów z Ukrainy | Polska Agencja Prasowa SA). Jednakże, argumentują konfederaci, uczyniono to z pogwałceniem jednorodności wymagań stawianych producentom żywności oraz naruszeniem zasad konkurencji. Bezpieczeństwo polskiego rolnika (oraz beneficjentów jego pracy) znalazło się pod znakiem zapytania za sprawą odmiennego statusu wytwórców ukraińskich. Ci nie są zobligowani do respektowania standardów unijnych, omijają ich zobowiązania stawiane przez brukselską biurokrację państwom członkowskim. Gospodarstwa ukraińskie przedstawione zostały jako farmy nierespektujące dobrostanu zwierząt czy ekologicznego podejścia do stosowania nawozów sztucznych. Przewidywalność gospodarowania na terenie

wspólnoty stała się wypadkową zaburzonej równowagi, niezdolności przewidywania poczynań konkurencji, dysproporcji w możliwościach rozwojowych i inwestycyjnych. Konfederacja w tezach programowych domaga się działań zdolnych zatrzymać istniejący wówczas stan rzeczy, mając na myśli wstrzymanie niekontrolowanego importu dóbr rolno-spożywczych, intensyfikację kontroli sanitarno-weterynaryjnych na terenach przygranicznych i aktywną politykę informacyjną pod adresem rodzimych wytwórców (Konfederacja Wolność i Niepodległość, *Konstytucja wolności*, 2023, s. 59-60).

„Dzisiaj żaden rolnik w Unii Europejskiej nie może czuć się bezpiecznie" (Konfederacja Wolność i Niepodległość, *Konstytucja wolności*, 2023, s. 61). Konfederacja jako przeciwnika w walce o suwerenność żywieniową Polski postrzega zideologizowanego brukselskiego urzędnika. Za *Słownikiem współczesnego języka polskiego* ideologia stanowi „zespół ściśle określonych założeń i poglądów politycznych, etycznych i filozoficznych, często bezdyskusyjnie przyjmowanych i wcielanych w życie przez określoną grupę ludzi" (Sikorska-Michalak, 1998, s. 312). Ideologia to fenomen polityczno-społeczny, zawierający pewien program pozytywny i – co najistotniejsze – projektujący całokształt międzyludzkich relacji. W tym przypadku jako zideologizowane przedstawiane są interakcje między elitami rządzącymi w Unii Europejskiej oraz państwami członkowskimi, a także na niższym poziomie – w relacji urzędnik-producent. Swoboda działalności rolnej staje się, można wnioskować z programu ugrupowania, zdeterminowana nie przez ekonomiczny rachunek zysków i strat, lecz przez aprioryczne wizje, koncepcje normatywne, których autorzy poszukują rozwiązań idealnych. W tę logikę wpisują się multiplikowane akty prawne dotyczące sektora agrarnego – plany, rejestry, rozporządzenia (Konfederacja Wolność i Niepodległość, *Konstytucja wolności*, s. 61). Tak jak w przypadku wadliwej konkurencji z Ukrainy niepewność polskiego rolnika bierze swój początek w nieokreślonej jakości towarów zza wschodniej granicy, tak w tym przypadku mamy do czynienia z arbitralnością unijnego procesu decyzyjnego i nadrzędnością świata postulowanego nad empirycznym. Konfederacja występuje przeciwko integralnemu związkowi farmera i biurokraty, podkreślając trwonienie czasu i środków na wdrażanie posunięć z obszaru inżynierii społecznej. Nie należy, konkluduje stronnictwo, łączyć odmiennych sfer ludzkiego życia: zanurzonego w znajomości natury gospodarstwa rolnego oraz wydatnie opartego na czynnikach teoretycznych biura. Ideologiczne jest to, co pozbawione pytania o następstwa, koszty gospodarcze i społeczne, wykonalność

założeń. Bezpieczne – to, co adaptowane z powodzeniem od pokoleń, sprawdzalne, obdarzone zaufaniem przez klientów.

Założenia doktrynalne Konfederacji w sposób negatywny odnoszą się do zasadności wdrożenia Planu Strategicznego oraz nowych przepisów Wspólnej Polityki Rolnej (związanej z Europejskim Zielonym Ładem) (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, O ile zbiednieją Polacy przez Zielony Ład i co rząd zamierza z tym zrobić? - Konfederacja). *A contrario*, proponuje się samodzielność rolników w obszarze wytwarzania energii na własne potrzeby i podobnie uregulowanych biopaliw. Kwestie przekraczające czysto agrarne zagadnienia odnoszą się natomiast do – postulowanych przez formację polityczną – możliwości nabywania polskiej ziemi. W tym przypadku dostrzec można syntezę technicznego podejścia rolniczego i sięgnięcia po aspekt filozoficzny. Bezpieczeństwo własnościowe wiąże się z troską o to, „by zbyt duża część własności ziemi nie znalazła się w rękach zagranicznych właścicieli. W miarę możliwości należy także przeciwdziałać nabywaniu ziemi i dzierżawy ziemi przez międzynarodowe koncerny i spekulantów za pośrednictwem podstawionych spółek oraz osób fizycznych, które obecnie polskie prawo i rząd dopuszcza. Zwalczanie tego procederu powinno jednak odbywać się w sposób rozsądny – tak aby nie utrudnić obrotu ziemią pomiędzy polskimi właścicielami" (Konfederacja Wolność i Niepodległość, *Konstytucja wolności*, 2023, s. 63). We wspomnianym fragmencie stronnictwo utożsamia rodzimą siłę wytwórczą z zakresem kontrolowanych areałów, w domyśle podkreślając znaczenie decyzyjności i autonomii odnośnie do wykorzystania owych gruntów. Posiadanie własności ziemskiej oznacza bowiem zdolność osiedleńczą, prawa spadkowe, możliwości obrotu działkami (wraz z transformacją ich przeznaczenia). Odejście od zasad swobodnej wymiany dóbr – zwłaszcza w przypadku tak wolnorynkowej formacji jak Konfederacja – wskazuje, że rzecz dotyczy jednego z imponderabiliów. Należy sądzić, iż ziemia jest tu nie tylko materialną własnością, ale i wyrazem stylu życia, przywiązania do wartości, cząstką świata tradycji. Bezpieczeństwo żywnościowe sprzęga się z filozofią człowieka i dziedziczeniem określonych ról społecznych. Partia polityczna proponuje regulowany obrót ziemią dla podmiotów zagranicznych oraz znacznie bardziej swobodny w przypadku polskich właścicieli. Rozgraniczenie zdaje się wskazywać na doniosłość uprawy roli dla strategicznego bezpieczeństwa wspólnoty i podmiotowości osoby ludzkiej.

Bezpieczeństwo żywnościowe nosi znamiona działania na rzecz suwerenności polskiej polityki rolnej oraz autonomii produkcyjnej rolnika. Zapewnienie samodzielności wytwórczej i konsumenckiej przybiera postać zdeterminowaną przez czynniki wewnętrzne (utrzymanie rodzimej własności ziemskiej, uproszczenia w zakresie polityki budowlanej) i zewnętrzne (implementacja reguł uczciwej konkurencji z wytwórcami z Ukrainy, racjonalizacja polityki ekologicznej Unii Europejskiej). Podmiotowość żywnościowa przejawia się w autonomii decyzyjnej polskiego rolnika, zagwarantowaniu mu praw własnościowych i egalitaryzmie szans konkurencyjnych.

Bezpieczna jednostka

Politycy stronnictwa stoją na gruncie wspierania samodzielności życiowej rodaków, za podstawę ich dobrostanu uważając zdolność kupowania mieszkań. Aby zwiększyć możliwości nabywcze Polaków, pragną liberalizować branżę deweloperską, redukując rygorystyczny system wymagań stawianych nowo powstającym budynkom.

Uczestnik systemu opieki zdrowotnej postrzegany jest przez środowisko konserwatywno-liberalne jako klient selekcjonujący konkurujące ze sobą usługi medyczne, budujący swe bezpieczeństwo zdrowotne w oparciu o maksymalizację wydajności placówek medycznych, ograniczenie dystansu (przestrzennego i biurokratycznego) między pacjentem a lekarzem. Tego rodzaju dążenia wiążą się z odrzuceniem teleporad oraz minimalizowaniem znaczenia formalności w systemie zdrowia. Pacjent jest tu z jednej strony beneficjentem pluralistycznej sieci placówek, z drugiej – współtwórcą systemu, między innymi poprzez medyczne konta oszczędnościowe czy formułę współpłacenia za wizyty lekarskie. Ekonomizacja usług i antymonopolistyczne postulaty – oto dopełnienie suwerenności konsumenta, obdarzonego prawem swobodnego wyboru ubezpieczyciela. Pacjent postępuje tutaj niczym *homo oeconomicus* – analizuje dostępne usługi, negocjuje z ich dostawcami, ma możliwość transferu środków zapisanych na bonie zdrowotnym. Jest samodzielny, ale i odpowiedzialny za własne wybory, mając świadomość, że usługi spoza podstawowego koszyka wymagają odpłatności. Jest to system realistyczny i zdecentralizowany, w którym osoba ludzka to suweren decyzyjny, ale i beneficjent zaangażowany (finansowo i logistycznie) w funkcjonowanie systemu. Jednostka zyskująca na wzroście efektywności wykorzystania środków, a zarazem

akceptująca dualistyczny charakter oferty medycznej: darmowej i odpłatnej (Konfederacja Wolność i Niepodległość, *Konstytucja wolności*, 2023, ss. 107-113). Bezpieczeństwo pacjenta przejawia się przede wszystkim w szybkim i prostym mechanizmie kontaktu z lekarzem, klarownej orientacji co do oczekiwanych usług[10], zależności między współpracą z przychodnią a poziomem satysfakcji. Stabilność położenia jednostki staje się funkcją wydajności systemowej (likwidacja monopolu NFZ), redukcji zobowiązań formalnych i dążenia do rynkowej równowagi cen. Usługodawcy i usługobiorcy traktowani są jako ci, którzy winni pozostać w relacjach proporcjonalnych i zbalansowanych. Aby było to możliwe, niezbędne jest także ograniczenie udziału administracji rządowej. Konfederacja prezentuje stanowisko monarchistyczne: rząd jako organizator systemu opieki zdrowotnej, prawodawca i nadzorca, a z kolei podmioty prywatne, liczne i uwzględniające przesłankę rachunku ekonomicznego, jako bezpośredni wykonawcy poszczególnych świadczeń.

Doniosłą sferą obywatelskiej wolności jest dla konfederatów polityka podatkowa. Wyraża ją idea bezpieczeństwa jednostki poprzez zagwarantowanie jej tytułu do wypracowanego kapitału, czego odzwierciedleniem staje się postulat wysokiej (sięgającej dwunastokrotności minimalnego wynagrodzenia) kwoty wolnej od podatku. Podatnik winien, dowiadujemy się z tez programowych stronnictwa, funkcjonować w systemie należności fiskalnych uproszczonych i uwzględniających ulgi podatkowe. To on bowiem generuje efektywność systemu. Bogactwo społeczności jest zdeterminowane zamożnością jednostki, bezpieczeństwo ogółu to odbicie dobrobytu i aktywności osoby ludzkiej. Stąd istotny udział w programie postulatów wolnorynkowych (likwidacja II progu podatkowego, 12% podatek liniowy dla osób powyżej 26. roku życia). Pokłosiem stabilności decyzyjnej (i zdolności generowania zysków) ma być dobrowolność uczestnictwa w systemie ZUS lub wyboru innego podmiotu ubezpieczeń emerytalnych[11]. Bezpieczeństwo konsumenta oddaje istotę filozofii ugrupowania, proponującego likwidację 15-u podatków, w tym VAT-u na

[10] Ugrupowanie postuluje np. formułę dialogiczną przy kreowaniu koszyka usług – poprzez konsultacje z udziałem pacjentów, świadczeniodawców i ubezpieczycieli.

[11] W 2020 roku Konfederacja Wolność i Niepodległość opracowała projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Stopniowo znosiłaby ona obowiązek uiszczania przez przedsiębiorców składek na ubezpieczenie społeczne, zastępując tę obligatoryjną formułę rozwiązaniem fakultatywnym (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2020, zmiana_ustawy_o_systemie_ubezpieczeń_spolecznych-1.pdf).

energię, oraz zredukowanie wielu kolejnych danin (m. in. akcyzy i opłaty paliwowej) (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2020, s. 23-27).

Politycy Konfederacji skupiają się także na innym doniosłym aspekcie bezpieczeństwa obywatela – energetyce. W odniesieniu do tej kategorii głoszą realizm reformacyjny, dywersyfikację zobowiązań modernizacyjnych państw Unii Europejskiej (w zestawieniu z ich potencjałami ekonomicznymi), autonomię narodowych gospodarek w posługiwaniu się posiadanymi zasobami (np. kopalinami) (Morawska, 2023, Transformacja energetyczna w programach komitetów wyborczych). Jest to wizja suwerenności energetycznej: odrzucenia Zielonego Ładu, samodzielności decyzyjnej Rzeczpospolitej oraz nadrzędności interesu partykularnego nad kolegialnym (unijnym). (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, Za wysokie ceny kosztów życia odpowiada Zielony Ład - Konfederacja).

Domknięciem wizji bezpiecznej jednostki jest jej tradycyjna, przewidywalna obecność w strukturach Unii Europejskiej i w relacjach ze wspólnotą. Program pozytywny Konfederacji poprzedzony został diagnozą stanu obecnego: deficytem praworządności ze strony Brukseli (łamanie traktatów i zasady subsydiarności), stosowaniem rozszerzającej wykładni prerogatyw instytucji unijnych, dewaluacją celów Unii. Swą krytykę stronnictwo adresuje także do polskich rządów, akcentując mankamenty kolejnych ekip: łamanie ustawy zasadniczej, bezkrytyczne aprobowanie postanowień unijnych przez koalicję PO-PSL, retoryczno-rytualne (lecz nie faktyczno-prawne) poddawanie w wątpliwość polityki europejskiej za czasów Prawa i Sprawiedliwości. Remedium na ekspansywną politykę Brukseli ma być posługiwanie się przez Warszawę przysługującymi jej uprawnieniami – np. prawem weta. Buduje ono poczucie bezpieczeństwa prawnego i politycznego, odsuwając groźbę wdrażania przepisów dalece sprzecznych z narodowym interesem. Skuteczna polityka wobec społeczności unijnej utożsamiana jest z nadrzędnością interesu narodowego nad międzynarodowym, elastycznym postrzeganiem udziału w aliansach i koalicjach, prymatem środków *twardych* (proceduralnych) nad werbalno-deklaratywnymi (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, s. 30-36).

Wnioski

Politycy partii Konfederacja Wolność i Niepodległość na przestrzeni trzech ostatnich lat wielokroć podejmowali zagadnienie bezpieczeństwa państwa polskiego i jego obywateli.

Proponowana przez konfederatów wizja bezpiecznego terytorium Rzeczypospolitej charakteryzuje się potraktowaniem tegoż celu jako wizji wspólnej, tak dla organów władzy publicznej, jak i obywatela. Państwo ma za zadanie występować efektywnie i stanowczo na rzecz minimalizowania ryzyka (wplątania państwa w konflikt, napływu niekontrolowanej imigracji), a jednostka dążyć do maksymalizacji własnego obycia ze środkami pogłębiania owego bezpieczeństwa (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, Konfederacja żąda natychmiastowego zwiększenia bezpieczeństwa Polaków! » SuperCenzor.pl). W takim kontekście idea stabilności wewnętrznej nosi znamiona dobra ogólnego, troski jednoczącej potencjał urzędniczy i obywatelski, inkluzywny dla teoretyków współczesnych przemian globalnych i doświadczonych praktyków.

Po 2022 roku Polska stanęła wobec konieczności określenia własnych sił i aspiracji. Nie jest, przekonują konserwatywno-liberalni politycy, podmiotem przejawiającym dążenia i potencjał imperialny. Jej gospodarka znajduje się w trybach pokojowego funkcjonowania, czyniąc niezwykle trudnym zdolność do gwałtownej konwersji ku wysiłkowi wojennemu. Lecz sfera obiektywna (możliwości systemowe) zderza się też z subiektywną (brak woli politycznej ku prowadzeniu wojny). Wykładnią naczelną jest filozofia pokoju, rozumnego pogłębiania bezpieczeństwa, a to stanowi funkcję samodzielnych dążeń, zwłaszcza inwestycyjno-planistycznych. Perspektywa przyświecająca Konfederacji ma charakter kontekstualny, traktuje polską optykę z uwzględnieniem znikomego zainteresowania problemem wojny ze strony partnerów z NATO i amerykańskiego hegemona (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, NIE dla wysłania polskich wojsk na Ukrainę! - Konfederacja).

Bezpieczeństwo osoby ludzkiej w ujęciu Konfederacji stanowi pokłosie podmiotowości człowieka, jego indywidualnych starań, ale i wolności od

opresji ze strony aparatu publicznego[12]. To wizja aktywności obywatelskiej, agregującej kapitał (ekonomiczny i społeczny) dzięki opłacalnej pracy i przyjaznemu państwu minimum. Jednostka organizuje przestrzeń materialną, jest suwerenna konsumencko, uprawniona do obrony własnej tożsamości i sfery prywatnej. Bezpieczeństwo państwa z kolei znajduje zastosowanie w egzekwowaniu prawa, stosowalności zasady racji stanu i asertywności na forum międzynarodowym. Można rzec, że obywatel oraz władza publiczna są wyspecjalizowane w odmiennych aspektach codzienności, dzierżąc suwerenność podzieloną, równoległą i nieprzenikającą się nawzajem. Na forum międzynarodowym podstawę systemu stanowi państwo, na niwie wewnętrznej – wyposażony w rozległe wolności obywatel, wobec którego biurokracja pełni funkcję organizacyjną, legislacyjną i ochronną. Osoba ludzka czuje się bezpieczna, mając narzędzia samoobrony i dywersyfikacji usług (broń, pluralistyczna i konkurencyjna służba zdrowia), państwo zaś realizuje własne interesy wykorzystując dostępne instrumenty ponadnarodowe. Rozróżnia zamiary taktyczne od celów strategicznych. Jest to bezpieczeństwo oparte o ducha wolności indywidualnej oraz koegzystencję niezawisłych państw, które dążą do pogłębiania swych wpływów. Poprzez dobrowolność (na niwie prywatnej) i samostanowienie (w rodzinie narodów) wykuwają się podstawy konserwatywno-liberalnego bezpieczeństwa: tak odległego od współczesnego systemu nakazowo-instytucjonalnego.

Z doktrynalnych przesłanek o charakterze systemowym jesteśmy w stanie wyprowadzić także, przyświecającą Konfederacji, filozofię jednostki.

Odnośnie do bezpieczeństwa terytorialnego Polski, stronnictwo pragnie opierać się na obywatelu aktywnym publicznie, zaangażowanym w procesy społeczno-polityczne współczesności, choć motywowanym ideą dobrowolności. Woluntarystyczna formuła sprzyjać ma profesjonalizacji poczynań proobronnych, poszanowaniu podmiotowości osoby ludzkiej. Formacja propaguje politykę świadomościową, wskazując, że punktem wyjścia dla efektywnego

[12] W tę filozofię wpisuje się zredagowany przez Konfederację projekt ustawy o ukróceniu bezkarności Policji. Jego istotę stanowi dążenie do wzmocnienia transparentności policyjnych interwencji i ewentualnej możliwości pociągnięcia funkcjonariusza do odpowiedzialności. Politycy ugrupowania zaproponowali wyeksponowanie numeru identyfikacyjnego policjanta, pragnąc przeciwdziałać anonimowości przedstawicieli służby mundurowej, np. podczas obywatelskich zgromadzeń. Postulaty wywiedziono z zasady legalizmu oraz służebnej natury pracy w policji (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2024, 19.03.2024-ustawa-o-ukroceniu-bezkarnosci-Policji-1.pdf).

systemu obrony cywilnej jest przeszkolony, zaangażowany obywatel (Konfederacja Wolność i Niepodległość, *Konstytucja wolności*, 2023, ss. 68-70). Ugrupowanie pragnie optymalizować kadry żołnierskie niekoniecznie poprzez mechaniczne poszerzanie szeregów armii, lecz jej profesjonalizację, restrukturyzację, reformę finansową i zadaniową.

W zakresie bezpieczeństwa energetycznego konfederaci pragnęliby widzieć suwerennego konsumenta spalającego naturalne zasoby swego kraju, odbiorcę zaopatrzonego w energię elektryczną wytwarzaną przy wydatnym współudziale źródeł tradycyjnych (Konfederacja Wolność i Niepodległość, 2022, Po-Stronie-Polski-1.pdf), dostawców autonomicznych względem biurokratycznych regulacji i konkurujących między sobą.

Bezpieczeństwo państwa polskiego stanowi w narracji Konfederacji Wolność i Niepodległość jeden z kluczowych punktów odniesienia. Jest obecne pod różnymi postaciami, ale zawsze z uwzględnieniem rodzimej racji stanu i potrzeby definiowania celów strategicznych. Jawi się jako rezultat stanu niepewności – wywołanego wojną na Ukrainie, radykalizmem zmian inicjowanych przez Unię Europejską, kurczeniem się sfery jednostkowej wolności. Można rzec, że bezpieczeństwo staje się synonimem trwałości systemu politycznego, podmiotowości obywatela, jego suwerenności konsumenckiej. Przebija w wypowiedziach polityków Konfederacji nawet wówczas, gdy członkowie partii zabierają głos na temat rynku żywności, ubezpieczeń społecznych czy służby zdrowia. To w zaproponowanym przedziale czasowym dominanta, temat doniosły, angażujący polityczne dysputy elit. Przez liderów formacji przedstawiany jest w kategoriach mierzalnych, skalkulowanych, w myśl transakcji wiązanych.

Reforma polskiej polityki bezpieczeństwa powinna, jak wynika z wypowiedzi i dokumentów konfederatów, przebiegać dwudrogowo. Na poziomie instytucji państwa jej optymalny kształt naznaczyłoby systematyczne poszukiwanie przez Polskę szans na akumulację sił i obronę granic. Ugrupowanie oczekuje od klasy politycznej praktykowania zachowań asertywnych, przyjmowania perspektywy długofalowej, kierowania się rachunkiem zysków i strat. Należy w większym niż dotychczas stopniu pytać o zgodność międzynarodowych zobowiązań z własnymi aspiracjami, możliwościami ekonomicznymi, korzyściami politycznymi. Natomiast w odniesieniu do jednostki Konfederacja stoi na stanowisku antropocentrycznym. Postrzega osobę ludzką jako dobrowolnego adepta szkoleń wojskowych, najskuteczniejszego protektora

domowego miru. To formuła obywatela aktywnego na rzecz bezpieczeństwa także poprzez przedsięwzięcia niebezpośrednie – akumulację i zarządzanie własnymi zasobami, selekcję dóbr przydatnych w środowisku rodzinnym, troskę o podstawową komórkę społeczną. Obie płaszczyzny łączą się i są w stanie koegzystować. Niezbędne jest ku temu obdarzenie obywatela zaufaniem i sferą decyzyjności oraz podjęcie przez jednostkę odpowiedzialności za stan bezpieczeństwa zbiorowego.

Literatura:

1. Beti, E. (2024). National security as a comprehensive notion, state security from the aspect of international law and its political manifesto. *Balkan Journal of Interdisciplinary Research, 10*(1)*,* 105-113. https://doi.org/10.2478/bjir-2024-0010
2. Czaputowicz, J. (2014). *Mapa współczesnego realizmu: realizm klasyczny, neorealizm, realizm neoklasyczny*. W: Tenże, E. Haliżak (red.), *Teoria realizmu w nauce o stosunkach międzynarodowych* (ss. 25-41). Warszawa: Rambler.
3. Hama, H. (2017). State Security, Societal Security, and Human Security. *Jadavpur Journal of International Relations*, *21*(1)*,* 1-19. https://doi.org/10.1177/0973598417706591
4. Konfederacja Wolność Niepodległość (2020). *Nowy porządek. Tezy konstytucyjne*. Pobrane z: Bosak2020_NowyPorzadek_A6_3,
5. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2020). *Projekt ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*. Pobrane z: zmiana_ustawy_o_systemie_ubezpieczen_spolecznych-1.pdf,
6. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2021). *Oświadczenie Rady Liderów Konfederacji w sprawie stanu wyjątkowego w pasie przygranicznym.* Pobrane z: Oswiadczenie-Rady-Liderow-Konfederacji-w-sprawie-stanu-wyjatkowego.pdf,
7. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2022). *Konfederacja upomina się o bezpieczeństwo polskich kierowców na wschodzie*. Pobrane z: Konfederacja upomina się o bezpieczeństwo polskich kierowców na wschodzie. - Konfederacja,

8. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2022). *Oświadczenie Rady Liderów Konfederacji Wolność i Niepodległość*. Pobrane z: Facebook.
9. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2022). *Po stronie Polski.* Pobrane z: Po-Stronie-Polski-1.pdf,
10. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2022). *Stanowisko Rady Liderów Konfederacji wobec agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.* Pobrane z: Krzysztof Tuduj w serwisie X: „Oświadczenie Rady Liderów Konfederacji w sprawie agresji rosyjskiej na Ukrainę.#wojna #putin #agresja #Ukraina https://t.co/UoUoxanSQ1" / X,
11. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2022). *Projekt ustawy Mój Dom – Moja Twierdza.* Pobrane z: Projekt ustawy MÓJ DOM MOJA TWIERDZA,
12. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2023). *Konstytucja wolności*. Pobrane z: Konfederacja_WiN_Program_2023_Internet,
13. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2024). *Konfederacja chce zakazać importu kolejnych 18 grup produktów z Ukrainy*. Pobrane z: Konfederacja chce zakazać importu kolejnych 18 grup produktów z Ukrainy | Polska Agencja Prasowa SA,
14. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2024). *Konfederacja żąda natychmiastowego zwiększenia bezpieczeństwa Polaków!* Pobrane z: Konfederacja żąda natychmiastowego zwiększenia bezpieczeństwa Polaków! » SuperCenzor.pl,
15. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2024). *NIE dla wysłania wojsk polskich na Ukrainę.* Pobrane z: NIE dla wysłania polskich wojsk na Ukrainę! - Konfederacja,
16. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2024). *O ile zbiednieją Polacy przez Zielony Ład i co rząd zamierza z tym zrobić?* Pobrane z: O ile zbiednieją Polacy przez Zielony Ład i co rząd zamierza z tym zrobić? - Konfederacja,
17. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2024). *Odrzućmy Zielony Ład!* Pobrane z: Odrzućmy Zielony Ład! - Konfederacja,
18. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2024). *Projekt ustawy o ukróceniu bezkarności Policji*. Pobrane z: 19.03.2024-ustawa-o-ukroceniu-bezkarnosci-Policji-1.pdf,

19. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2024). *Rozbrajamy się na korzyść Ukrainy, a nie dbamy o własne bezpieczeństwo!* Pobrane z: Rozbrajamy się na korzyść Ukrainy, a nie dbamy o własne bezpieczeństwo! - Konfederacja,
20. Konfederacja Wolność i Niepodległość (2024). *Tak wygląda w praktyce wydajność źródeł energii zależnych od pogody.* Pobrane z: Tak wygląda w praktyce wydajność źródeł energii zależnych od pogody - Konfederacja,
21. Konfederacja Wolność i Niepodległość. (2024). *Za wysokie ceny kosztów życia odpowiada Zielony Ład*. Pobrane z: Za wysokie ceny kosztów życia odpowiada Zielony Ład - Konfederacja,
22. Konfederacja Wolność i Niepodległość. (2024). *Złożyliśmy poprawki w sprawie obrony granic. Większość je odrzuciła!* Pobrane z: Złożyliśmy poprawki w sprawie obrony granic. Większość je odrzuciła! - Konfederacja,
23. Krzykowska, K., Chomiuk, M. (2023). *Korwin-Mikke zawieszony w prawach członka Konfederacji i wyrzucony z Rady Liderów. Jest odpowiedź polityka.* Pobrane z: Korwin-Mikke zawieszony w prawach członka Konfederacji i wyrzucony z Rady Liderów. Jest odpowiedź polityka | Polska Agencja Prasowa SA,
24. Milk, C. (2018). *Realizm w polityce międzynarodowej w świetle nauki stosunków międzynarodowych i prawa międzynarodowego w dobie globalizacji*. W: E. Cała-Wacinkiewicz (red.), *Prawo międzynarodowe – idee a rzeczywistość* (ss. 41-119).Warszawa: CH Beck.
25. Morawska, E. (2023). *Transformacja energetyczna w programach komitetów wyborczych.* Pobrane z: https://mamprawowiedziec.pl/czytelnia/artykul/transformacja-energetyczna-w-programach-komitetow-wyborczych
26. Musiałkiewicz, R., Tomaszewski, P. (2020). Dostęp do broni palnej w koncepcjach współczesnej polskiej myśli politycznej. *Historia i Polityka, 31*(38), 135-157. https://doi.org/10.12775/HiP.2020.009
27. Otukoya, T. A. (2024). The securitization theory. *International Journal of Science and Research Archive*, *11*(01), 1747-1755. https://doi.org/10.30574/ijsra.2024.11.1.02251
28. Potulski, J. (2010). *Wprowadzenie do geopolityki*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.

29. Sedliar, Y., Sapsai, A., Tsyrfa, I., Serbina, N., Moroz, A. (2023). Political and legal assessment of the Budapest Memorandum: From Ukraine's renunciation of nuclear weapons to the annexation of the Crimean Peninsula. *Social & Legal Studios*, *6*(3), 153-160. https://doi.org/10.32518/sals3.2023.153
30. Sikorska-Michalak, A. (red.). (1998). *Słownik współczesnego języka polskiego.* Warszawa: Przegląd Reader's Digest.
31. Szczepaniak, K. (2012). Zastosowanie analizy treści w badaniach artykułów prasowych – refleksje metodologiczne. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Sociologica*, *42*, 83-112.
32. Szwed-Walczak, A. (2023). Komunikacja medialna Konfederacji Wolność i Niepodległość w czasie kryzysu wewnątrzpartyjnego. *Zeszyty Prasoznawcze*, *66*(3), 127-143. https://doi.org/10.4467/2299636 2PZ.23.031.18137
33. Szwed-Walczak, A. (2023). Konserwatywny dyskurs Konfederacji Wolność i Niepodległość. *Dyskurs&Dialog*, *12*(2), 59-80. https://doi.org/10.5281/zenodo.10427838
34. Tomasiewicz, J. (2020). Konfederacja – polska nowa prawica między tradycją a nowoczesnością. *Studia Politicae Universitatis Silesiensis, 30,* 7-32. https://doi.org/http://doi.org/10.31261/SPUS.11379
35. Tutak, G. (2024). *Państwo wobec wyzwań XXI wieku*. Lublin: Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
36. Urbanek, A. (2017), Realistyczna wizja bezpieczeństwa – próba systematyzacji koncepcji. *Security, Economy & Law*, *4*(17), 240-264. https://doi.org/10.24356/SEL/17/12
37. wPolityce.pl (2019). *Konfederacja ramię w ramię z AGROUnią. Protest przed KPRM przeciwko ustawie 447*. Pobrane z: Marsz przeciwko ustawie 447. Konfederację wspiera AGROUnia,
38. Zdrodowski, B. (2019). Istota bezpieczeństwa państwa. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis*. *Studia de Securitate*, *9*(3), 47-71. https://doi.org/10.24917/26578549.9.3.4